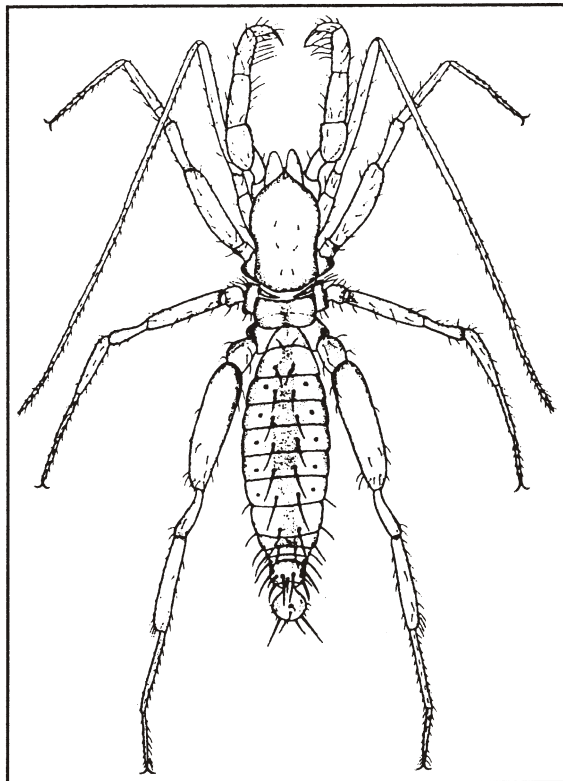

PAVOUK

Zpravodaj Arachnologické sekce České společnosti entomologické
Číslo 13 prosinec 2000

Arachnofauna České republiky

Novými druhy pro arachnofaunu České republiky jsou:

Porrhomma oblitum (O. P.-Cambridge, 1870) – zjištěna při redeterminaci již v materiálu čtyř z nás!

Zora pardalis Simon, 1878 – materiál z Moravy byl nalezen A. Kůrkou v Millerově sbírce
Pseudicius epiblemoides Chyzer, 1891 – Lednice, 3.8.2000, 2 ♂ na kmeni dubu, leg. L. Dobroruka.

Pseudeuophrys lanigera (Simon, 1871) – nalezen P. Bílkem, materiál se však nezachoval.
Nově nalezen v pardubických budovách J. Dolanským.

Pardosa wagleri (Hahn, 1822) – druh uváděný A. Noskem (Nosek 1895) od Davle. Nově jej našel A. Kůrka ve velkolomu Čertovy schody.

Sitticus distinguendus (Simon, 1868) – Praha-Vysočany, leg. M. Řezáč.

Ke dni 31.3.2000 jsme evidovali 819 druhů pavouků. Ke dni 30.11.2000 registrujeme v arachnofauně České republiky 825 druhů pavouků.

Na současný stav poznatků uvádějí náš přehled druhů tyto změny:

Talavera milleri (Brignoli, 1983) – toto je správné jméno pro exemplář, označený původně jako *T. inopinata*. Jméno *T. inopinata* tedy bude nahrazeno jménem *T. milleri*.

Cryptodrassus pulchellus Miller, 1943 = *Cryptodrassus hungaricus* (Balogh, 1935)

Peponocranium praeceps Miller, 1943 – oproti check-listu jiné datum popisu

Acantholycosa norvegica (Thorell, 1872) – bez poddruhového rozlišení

Zelotes vinealis = *Drassyllus vinealis* (Kulczyński, 1897)

Správná a úplná forma jména je:

Pardosa saltans Töpfer-Hofmann in Töpfer-Hofmann, Cordes & von Helversen, 2000

Česká arachnologická bibliografie

HAJER J. 2000: The web of *Trogioneta granulum* Simon (Araneae, Mysmenidae). *Bull. Br. arachnol. Soc.* 11: 334–338.

HOLEC M. 2000: Spiders (Araneae) of the fishpond eulittoral zone. *Ecology (Bratislava)* 19, Supplement 4/2000: 51–54.

JELÍNEK A. 1999: Výskyt teplomilných druhů pavouků (Araneae) v údolí řeky Jihlavy na Českomoravské vrchovině. [An occurrence of thermophilous spider species (Araneae) in the Jihlava river valley at Českomoravská Vrchovina highland.] BSc thesis, Charles University, Praha, 60 pp. (in Czech).

- KASAL P., HLADÍKOVÁ M. & HÄNGGI A. 2000: Prediction of spider species occurrence: an example using theridiid spiders (Araneae). *Ecology (Bratislava)* **19**, Supplement 3/2000: 119–124.
- KAULICOVÁ J. 2000: *Využití výsledků arachnologického výzkumu pro hodnocení kvality přírodních poměrů Východočeského kraje. [Employment of the results of arachnological research for evaluation of the quality of natural conditions in East Bohemian region.]* BSc thesis, Charles University, Praha, 121 pp. (in Czech).
- KRATOCHVÍL J. 1948: Unfair činy v naší speleologii. The unfair deeds in the biospeleology. *Československý kras* **1**: 123–128 (in Czech, English summary).
- KŮRKA A. 2000: Sukcese arachnocenóz v povrchových vápencových lomech v Českém krasu (pavouci – Araneae). The succession of the spider fauna in limestone quarries of the Bohemian Karst (spiders–Araneae). *Český kras* **26**: 22–27 (in Czech, English summary).
- PEKÁR S. 2000: Webs, diet, and fecundity of *Theridion impressum* (Araneae: Theridiidae). *Eur. J. Entomol.* **97**: 47–50.
- RŮŽIČKA V. 2000: Spiders (Araneae) of two valleys in the Krkonoše Mts. (Czech Republic). *Ecology (Bratislava)* **19**, Supplement 3/2000: 235–244.
- RŮŽIČKA V. 2000: Spiders in rocky habitats in Central Bohemia *J. Arachnol.* **28**: 217–222.
- RŮŽIČKA Z. 1965: *Arthropoda stepní formace Kotis. [Arthropods of rock steppe Kotis.]* BSc thesis, Charles University, Praha, 147 pp. (in Czech).
- SCHUBERT K. 1933: Beiträge zur Kenntnis der Tierwelt des Moosebruches im Altwatergebirge (Ostsudeten) [Spinnentiere (teilweise), Insekten, Wirbeltiere]. *Z. Morph. Ökol. Tiere* **27**: 325–372.
- SVATOŇ J. & PRÍDAVKA R. 2000: Spiders (Araneae) of the peatbog National Nature Reserve Švihrovské rašelinisko (Slovakia). *Ecology (Bratislava)* **19**, Supplement 4/2000: 97–104.

Databáze

Správný tvar rodového jména je *Brommella* (se dvěma „m“) (Platnick 1997). Miller (1971) i Heimer & Nentwig (1991) uvádějí toto jméno chybně pouze s jedním „m“.

Místo „Borotice, č. o. Chotín“, má být v tabulce **Obce** „Borotice, č. o. Chotín.“

Druhé jméno můžete zadat i tak, že napíšete první písmena rodového názvu a jakmile je rod správný, stiskem kláves Ctrl+kurzor vpravo se přesunete na druhé jméno, stiskem kláves Ctrl+Del smažete první uvedené jméno, a pak klepnutím prvních písmen druhového jména volbu dokončíte. U kombinací jednoznačných „iniciál“ jména, zvláště u bohatých rodů, kde je druhé jméno až na konci soupisu, to je výhodné.

VR & JD

Databáze pavouků České republiky

Přehled sbírkového materiálu pavouků v České republice a přehled počtu záznamů uložených v databázi. Poznámky: ¹uložil V. Růžička, uloženo ve spolupráci s L. Kubcovou, ³uložil S. Pekár.

Kód	Jméno	Uložení	Počet záznamů
AJ	Aleš Jelínek	Private collection	982
AK	Antonín Kůrka	National Museum, Prague	4 696
ES	Eva Staňková ¹	Private collection	914
FM	František Miller ¹	National Museum, Prague	1 972
FZ	František Zbytek	Private collection	–
IC	Iveta Chvátalová	Private collection	358
IF	Ivana Fenclová	Westbohemian Museum, Plzeň	116
JB	Jan Buchar ²	Faculty of Natural History, Charles University, Prague	10 401
JD	Jan Dolanský	Eastbohemian Museum, Pardubice	600
JZ	Jan Žďárek ³	National Museum, Prague	282
KA	Karel Absolon	Private collection	2 257
LD	Luděk Dobroruka	Private collection	360
LK	Lenka Kubcová	Faculty of Natural History, Charles University, Prague	–
MA	Milan Antuš	Private collection	138
MH	Michal Holec	Private collection	297
PK	Pavel Kasal	Private collection	–
VB	Vítězslav Bryja	Private collection	10 900

Kód	Jméno	Uložení	Počet záznamů
VK	Vendulka Křížová	Private collection	–
VR	Vlastimil Růžička	Institute of Entomology, České Budějovice	12 234
JS	Jaroslav Svatoň	Private collection, partly in Museum of Vysočina, Jihlava	–
JSm	Jiří Šmaha	Private collection	10 524
SP	Stanislav Pekár	Research Institute of Crop Production, Praha	790
ZM	Zdeněk Majkus	University of Ostrava, Ostrava	5 086
	Všechna ostatní a literární data ¹		9 103
	Celkem		72 010

Tabulka je pracovní. Jakékoliv doplňky a upřesnění pošlete V. Růžičkovi. Naplánujte, jak přes zimu dokončit ukládání vašich záznamů. Měli bychom se dostat ke hranici sto tisíc záznamů.

Pavouci na Internetu

Internet nabízí do nového tisíciletí nové, naprosto nevídané možnosti práce.

Prof. Nentwig se svými spolupracovníky zveřejnil novou verzi klíče středoevropských pavouků. Oproti knižnímu vydání zahrnuje větší území a tedy i o několik set více druhů, konkrétně v říjnu roku 2000 zahrnuje klíč 1 260 druhů. Určovací klíče jsou provázány několika vyobrazeními dostupnými v tištěné literatuře. Naleznete jej na adrese:

<http://www.araneae.unibe.ch>

Profesor Prószyński nabízí ve verzi »2000« své počítačové dílo »Salticidae of the World«. Dílo obsahuje kresby více než 3 000 druhů skákavek z pěti kontinentů náležejících do 443 rodů a obsáhly servis k vyhledání a využití údajů. Neleznete jej na adrese:

<http://spiders.arizona.edu/salticid/main.htm>

Prof. Jacqueline Heurtault (1936–2000)

Jacqueline Heurtault zemřela náhle 25. ledna tohoto roku. Jestliže se dnes cítíme členy mezinárodního společenství arachnologů, je to částečně díky jejímu třicetiletému úsilí.

Jacqueline Heurtault se narodila v Paříži. Po ukončení studia pracovala rok v laboratoři srovnávací anatomie. Počátkem roku 1962 začala pracovat v *Laboratoire de Zoologie (Arthropodes)* v *Museum of Natural History* v Paříži. Vedoucí laboratoře, Max Vachon, ji přivedl ke studiu štírků. Jacqueline začala se studiem druhů čeledi Chthoniidae a Neobisiidae, popisovala nové druhy, zpracovávala velmi potřebné redeskripce některých Simonových druhů.

Ve své další práci zúročila svou původní profesi histologa a studovala štírky komplexně z pohledů histologie, fyziologie, morfologie a taxonomie. Jejím krédem bylo, že „histologie a fyziologie by neměly být uměle oddělovány, protože žijící bytost je nedělitelným celkem.“

Ač srdcem nepřestala být histologem, její práce se stále více soustřeďovala na systematiku štírků. Kromě studia štírků Francie, přispěla k našim znalostem o fauně štírků Řecka, Švýcarska, Alžíru, Čadu, Pobřeží slonoviny, Namibie, Madagaskaru, Brazílie, Venezuely a Antil. Ačkoliv většina těchto prací byly standardní taxonomické popisy, obsahují i pozoruhodné poznatky o morfologii a ontogenezi štírků. V četných pracech se věnovala kavernikolním druhům. Přispěla k syntéze jeskynní fauny štírků v monografii *Encyclopaedia Biospeologica*. Publikovala i práce o družích ze skupin Uropygi a Schizomida.

Pomáhala i se vzděláváním technických pracovníků muzea, její postgraduální kurs o jedovatých živočiších patřil k nejoblíbenějším. Byla kurátorkou sbírky minoritních skupin pavoukovců, ale po určitou dobu spravovala i sbírku pavouků.

Na čtvrtém Mezinárodním arachnologickém kongresu v Paříži (1968) byla zvolena zástupcem generálního sekretáře tam založené organizace Centre International de Documentation Arachnologique, od roku 1983, kdy na panamském kongresu Max Vachon odstoupil, zastávala roli generálního sekretáře CIDA. Byla prvním editorem *Bulletin of the European Society of Arachnology*, účastnila se organizace Evropského arachnologického kolokvia v Paříži v roce 1990. Editovala adresář členů CIDA, každoroční *Liste des Travaux* i zpravodaj *Arachnologia*. Odstoupení paní Jacqueline z funkcí v roce 1997 v důsledku zdravotních potíží i nejasné budoucnosti laboratoře, a hlavně její zásadní článek o budoucnosti CIDA ve zpravodaji *Arachnologia* (číslo 14), předznamenal přeměnu této organizace v International Society of Arachnology. Na Mezinárodním arachnologickém kongresu v Chicagu, kde byla myšlenka Mezinárodní arachnologické společnosti přijata, byla zvolena čestným členem ISA.

Její nemoc, onemocnění motorickým neuronem, ji v posledních letech oslabovala, ale do laboratoře docházela ještě týden před svou smrtí.

I nás, české arachnology, paní Jacqueline ve své funkci generálního sekretáře CIDA při našich kontaktech s CIDA podporovala. Máme ji v paměti jako usměvavou, šarmantní dámu, a obdivujeme s úctou objem práce, který pro světovou arachnologii vykonala.

- 26 26.–28. února 1999. Informačně-vdělávací a výchovné středisko Správy CHKO Křivoklátsko, Křivoklát. ● J. Buchar: Pavouci pražských sadů. ● J. Dolanský: Past na pavouky v dutinách stromů. ● P. Kasal: Arachnologie na Internetu. ● V. Růžička: Mezinárodní arachnologický kongres v Chicagu.
- 27 10. dubna 1999. Národní muzeum, Praha. ● J. Hajer: Kopulovitě sítě pavouků čeledi Pholcidae a jejich ochranná funkce. ● P. Kasal: Březnoví pavouci. ● A. Kůrka: Arachnofauna chráněných území Prahy.
- 28 25. září 1999. Východočeské muzeum, Pardubice. ● J. Hajer: Stavba kokonu *Trogloneta granulum* (Araneae, Mysmenidae). ● J. Buchar: Zoogeografické vyhodnocení některých novějších poznatků o rozšíření čeledi Lycosidae. ● V. Růžička & V. Bryja: Samičky našich druhů rodu *Walckenaeria*. ● P. Kasal, A. Kůrka: Arachnofauna západního Krušnohoří. ● V. Růžička: Výběrová databáze pro katalog pavouků České republiky v programu Access 97.
- 29 4. prosince 1999. Pedagogická fakulta UJEP, Ústí nad Labem. ● V. Bryja: Pavouci dvou rezervací v CHKO Pálava. ● J. Hajer: Stavba kokonu *Trogloneta granulum*. ● V. Růžička: Kritické poznámky ke knize Hänggi et al. 1995: Lebensraume mitteleuropäischer Spinnen. ● J. Buchar: Pozoruhodné struktury těla pavouků (videomikroskop). ● V. Bryja: Poslední veze databáze pro Katalog pavouků ČR.
- 30 25. března 2000. Národní muzeum, Praha. ● Z. Majkus: Výsledky arachnologické exkurze Hostýnské vrchy 1999. ● V. Růžička: *Entelecara omissa* na Moravě. ● J. Dolanský: Emanuel Kalenský – známý botanik, neznámý arachnolog. ● A. Kůrka: Několik zajímavých nálezů pavouků v Čechách. ● P. Kasal: Vyhodnocení arachnologické soutěže. Nová arachnologická literatura.
- 31 14. října 2000. Výzkumný ústav rostlinné výroby, Praha. ● Jason Dunlop: Evolution of the chelicerate claws or apotele. ● E. Jantscher: Apomorphic apophyses supporting subgroups in the crab spider genus *Xysticus*. ● A. Kůrka: Nové a pozoruhodné druhy pavouků v České republice. ● S. Pekár: Nové druhy pavouků pro Slovensko. ● P. Kasal & S. Pekár: Arachnologické kolokvium v Dánsku. Arachnologie na Internetu. ● J. Dolanský: Diapozitivy.
- 32 2. prosince 2000. Pedagogická fakulta UJEP, Ústí nad Labem. ● M. Řezáč: Nové druhy pavouků pro Českou republiku. Klánovický les, lokalita na pomezí termofytika a mezofytika. ● A. Kůrka: Poznámky k arachnofauně subalpinského pásma Krkonoš. ● J. Buchar & J. Hajer: Ekofaunistické zhodnocení arachnofauny rašelinišť v okolí Hory Sv. Šebestiána. ● J. Hajer: Kokony a snovací aktivita *Trogloneta granulum*; videozáznam. Způsob lovu potravy pavouky *Crossopriza* sp. (Pholcidae); videozáznam. ● J. Dolanský: Předběžné výsledky arachnologické exkurze na Ústeckoorlicko. ● V. Růžička: Pavouk č. 13.

Vítězslav Bryja	A	t.z. 05/77 12 26 svinkler@volny.cz
Luděk J. Dobroruka RNDr. Ing.	A	l.j.dobroruka@worldonline.cz
Václav Ducháč RNDr.	P	t.z. 049/506 12 44
Veronika Holá	A	0604/41 80 97
Stanislav Pekár Mgr. PhD.	A	pekar@sci.muni.cz
Antonín Roušar Mgr.	O	t.d. 0396/62 27 53 fax: 0396/66 72 93 arousar@iol.cz

Pavouk. Zpravodaj Arachnologické sekce České společnosti entomologické. Číslo 13.
Vydává: Arachnologická sekce České společnosti entomologické.
Odpovědný redaktor: RNDr. Vlastimil Růžička, CSc.
Adresa redakce: Entomologický ústav AV ČR, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice.
Zpracováno editorem WordPerfect, vytištěno písmem Times New Roman.
Titulní strana: *Schizomus orghidani* Dumitrescu, 1977.
Vychází nepravidelně. Toto číslo vychází v prosinci 2000.